

CORSENDONCA

Corsendonk[®] bier

Pater zacht en donker

Agnus pittig en blond

P208832
ISSN 0779-5785
Trimestrieel tijdschrift
24ste jaargang
april - mei - juni 2006

v.u.: Jan Sels
Draaiboom 98
2360 Oud-Turnhout

Kantoor van afgifte : 2360 Oud-Turnhout

VOOR AL UW FEESTEN

ALTA RIPPA

Engelstraat 6 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/45.01.01

VERZEKERINGSKANTOOR

JAN AERTS

ALLE VERZEKERINGEN

Kerkstraat 27 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/42.30.92

© **CORSENDONCA** : Alle artikels overgenomen uit ons driemaandelijks tijdschrift moeten de vermelding "Uit *Corsendonca*" dragen, met de jaargang, nummer, pagina en de naam van de auteur.
Omslag: Bestuur Heemkring Corsendonca

Voorwoord

Het Hofke van Chantraine draait op volle toeren. De tentoonstelling die liep van 23 april tot 8 mei, over 'Sohie, Surinx, Claesen', de schilders uit de Kerkstraat, kende veel

bijval. Dankzij velen, die hun schilderijen tijdelijk wilden afstaan voor deze tentoonstelling, was het een meer dan geslaagde voorstelling geworden. Het was van 1933 geleden dat er met werken van deze drie schilders een tentoonstelling werd opgebouwd. Dit was toen voor de viering 75 jaar Oud-Turnhout. Vermoedelijk zijn toen de drie grote werken van deze schilders, die nu nog te bezichtigen zijn in de raadzaal van het gemeentehuis, afgestaan aan de gemeente Oud-Turnhout. Vandaag, bijna 75 jaar later werden deze drie Oud-Turnhoutse schilders weer bij elkaar gebracht. Meer dan veertig werken werden tentoongesteld.

De tentoonstelling 'Suikerbonen & beschuit met muisjes' die liep van 13 mei tot 28 mei, lokte menig liefhebber. Hier kreeg je een overzicht van geboorte tot de eerste levensjaren. Deze afgewerkte tentoonstelling is een reizende tentoonstelling doorheen België en Nederland. Door de financiële steun van Europa is ze tot stand gekomen. Met aanvulling van enkele plaatselijke foto's, kaartjes en herinneringen van Oud-Turnhoutse jongelingen kreeg de tentoonstelling ook een Oud-Turnhouts tintje.

'Hofke Seezz Jazz' is de fototentoonstelling van Jos L. Knaepen en Roland van Houten'. Deze tentoonstelling van zaterdag 3 juni tot 18 juni belichtte de Jazz. VZW Goezet organiseerde op 10 juni 'Roots in't Hofke' met diverse groepen, evenals

'Jazz in't Hofke' op 11 juni. Dit ging van start met een aperitiefconcert. Tijdens het weekend was het een aangenaam sfeertje in het Hofke. Kortom het Hofke van Chantraine leeft meer dan ooit.

ADAK, de projectvereniging voor de archeologie in de Antwerpse Kempen heeft sinds enkele weken een bijkomende archeoloog. Stephan Delaruelle zal in de toekomst Jef van Doninck bijstaan om verder deze dienst uit te bouwen. Deze twee archeologen, fulltime in dienst van ADAK, hebben als werkingsgebied de vier gemeenten Vosselaar, Beerse, Turnhout en Oud-Turnhout. Adak is gegroeid in de schoot van Corsendonca. Na de opgravingen in 1996 in de nabijheid van de Sint-Bavokerk kreeg archeologie meer aandacht. Onze archeologen hebben op 6 en 7 juni enkele proefsleuven getrokken in de verkaveling 'Lindehoeve' te Vosselaar. Later verwachten we hier de resultaten van. Ook voor onze gemeente staat ADAK steeds ter beschikking.

Op 12 mei stelde onze vereniging een nieuwe publicatie voor. De raadzaal van het gemeentehuis was de plaats van ontmoeting. Hier werden de 'Oud-Turnhoutse speelkaarten' voorgesteld aan onze leden en het grote publiek. Voor deze voorstelling hebben we al onze leden persoonlijk aangeschreven, zodat zeker onze leden er als de kippen konden bij zijn. Dankzij Harry Vogels, onze sponsor, en Ton Wiggenraad, fotograaf, heeft Oud-Turnhout een kaartspel om u tegen te zeggen. Deze speelkaarten, 1.600 exemplaren, waren op 30 mei volledig uitverkocht. Deze Oud-Turnhoutse speelkaarten zijn verzonden naar diverse landen. Met zekerheid naar de landen Nederland, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, Spanje, Italië, Japan,

China, Canada en Amerika. Ze kenden een enorme bijval. Meer over de speelkaarten kan je vinden in deze Corsendonca.

In 1997 hebben wij Oud-Turnhoutse kerstkaarten, met daarop de 4 kerststallen van Oud-Turnhout uitgegeven. Van deze kerstkaarten hebben we er nog een kleine 400 in stock. Kerstkaarten hebben de bedoeling om verzonden te worden, maar zijn blijkbaar bij de liefhebbers in de lade gebleven. De speelkaarten echter zijn onverwachts als het visite kaartje van onze gemeente verzonden over de wereld.

Noteer alvast 23 juni in uw agenda. Zoals eerder werd aangekondigd is er een 'Jubelboek' samengesteld. Dit boek bevat tachtig bladzijden over ons feestjaar '25 jaar Corsendonca'. Hierin kan je een overzicht terugvinden van de maandelijkse activiteiten uit 2005, het Oud-Turnhouts kaartspel en de cultuurprijs 2005. Achteraan in het boek stellen wij de mensen achter Corsendonca even aan u voor. Wie is wie? Waar gaan we voor en waar staan we voor.

Dit 'Jubelboek' wordt op 23 juni te 20 uur voorgesteld in het Hofke van Chantraine. Op deze voorstelling ben je van harte uitgenodigd, je bent meer dan welkom. Elk lid ontvangt gratis 1 genummerd exemplaar. Ook uw naam is achteraan in het boek opgenomen, want Corsendonca, dit zijn we met zijn allen samen. Voor hen die niet aanwezig kunnen zijn op deze voorstelling, ligt het boek ter beschikking en het kan worden afgehaald tijdens de kantooruren in het Hofke van Chantraine vanaf maandag 26 juni.

De zomer staat weer voor de deur. Voor hen die iets willen ontdekken in eigen streek, hebben we de jaarlijkse aanrader van de fotozoektocht. Door de samenwerking van KWB, toerisme

en Corsendonca is er dit jaar weerom een prachtige parcours uitgestippeld. Deze fotozoektocht is te koop bij alle Oud-Turnhoutse bakkers en in het Hofke van Chantraine.

Aan het boek '600 jaar brouwerijen in Oud-Turnhout' wordt stevig gewerkt. Ter gelegenheid van de viering 100 jaar brouwerij Keersmaekers, op 30 september 2006, wordt dit boek op die datum voorgesteld. Je kunt vanaf nu intekenen voor dit nieuwe boek. Leden kunnen 1 exemplaar bestellen aan € 14. De voorintekensprijs bedraagt € 16, na de voorstelling op 30 september zal het boek aan € 19 worden verkocht.

Corsendonca heeft in de 12 maanden van 2005, 12 verschillende activiteiten met succes kunnen voorstellen. In het laatste jaar hebben we vier publicaties: 'Van AA tot Zweep' in de winter, de 'Oud-Turnhoutse speelkaarten' in de Lente, ons 'Jubelboek' in de zomer en we sluiten af in de herfst met '600 jaar brouwerijen in Oud-Turnhout'.

Dank aan alle leden, medewerkers en bestuurders. Samen gaan we de volgende 25 jaar starten. Enkel door het gedragen voelen door elkaar, kunnen wij Corsendonca verder dragen naar een toekomst, een toekomst waar het aangenaam is voor ons allen.

Jan Sels
voorzitter

Oud-Turnhout en haar monumenten

Deel V van VII

Bij koninklijk besluit van 19 januari 1935 werden voor het eerst enkele monumenten in onze provincie onder wettelijke bescherming geplaatst. De mogelijkheid daartoe was voorzien door de wet van 7 augustus 1931, waardoor een kader werd gecreëerd om ons onvervangbaar cultureel erfgoed en landschappelijk schoon te bewaren¹.

Onze gemeente bezit zeven geklasseerde monumenten, die we in deze korte bijdrage belichten, dit in vogelvlucht en in zeven delen naar chronologische volgorde van besluitvorming. Monumenten zijn getuigen van een rijk en waardevol verleden. Een deel dat onze voorouders voor ons hebben nagelaten. Door de klassering van monumenten en landschappen bewaren we het erfgoed voor onze nakomelingen. Tegelijkertijd geven we een eerbetoon aan hen die ons het waardevolle geschenk hebben gegeven.²

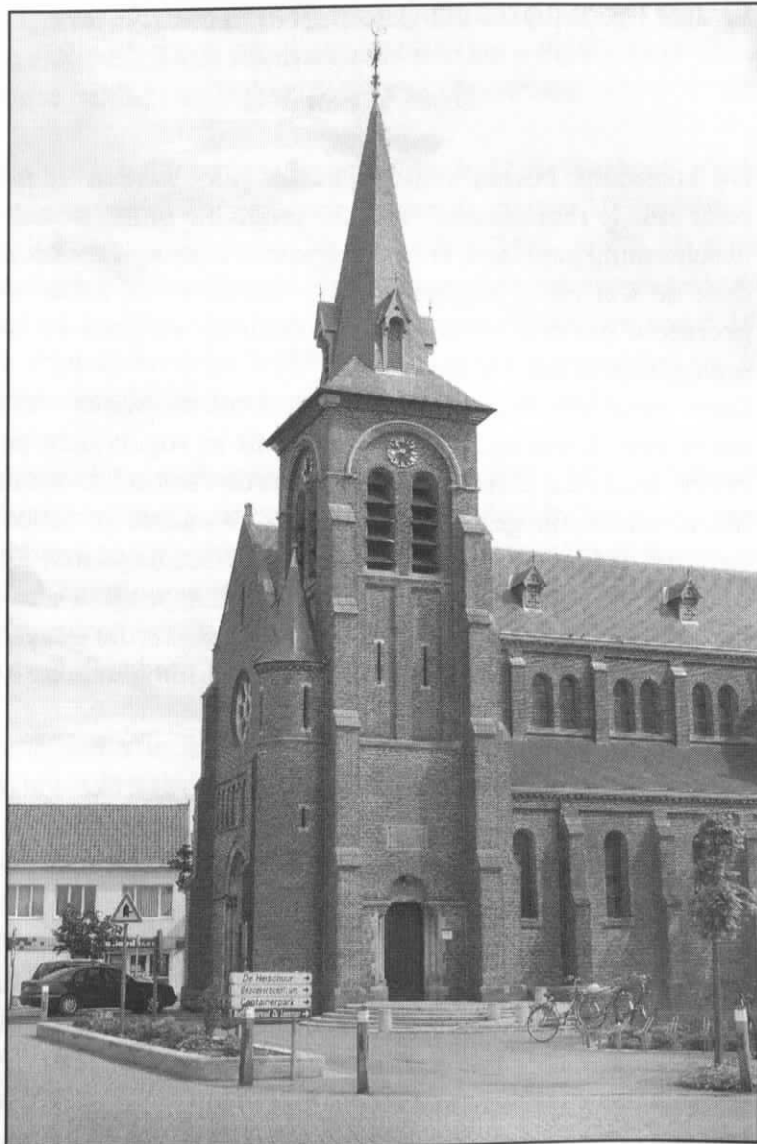
KERK SINT-ANTONIUS ABT MET OMRINGEND KERKHOF³⁴

Oud-Turnhout (Oosthoven)

Heerestraat 105

Monument sinds 17 mei 1999

De bakstenen kruisbasiliek met driebeukig schip van vijftraveeën en een koor met halfronde sluiting werd in 1891-1893 gebouwd naar ontwerp van Pieter-Jozef Taeymans⁵ op de plaats van een oude Sint-Antoniuskapel. Het is een van de zeldzame bewaard gebleven neo-Romaanse parochiekerken. De wat ge-

De Sint-Antoniuskerk van Oosthoven (1891)

drongen opbouw en de lage, massieve toren met ingesnoerde spits op de zuidwestelijke hoek geven een monumentaal uitzicht aan het sober uitgewerkte exterieur, dat enkel verlevendigd wordt met een blinde boogfries boven het westelijk portaal, door met steunberen en lisenen begrensde muurvlakken en spaarzame natuurstenen elementen zoals aan het portaal met rondboogtimpaan en het roosvenster aan de westzijde. Bakstenen zullen met arduinen teerlingkapitelen scheiden het schip van de zijbeuken. Ze zijn, evenals de bakstenen binnenmuren en gewelven, verlevendigd met geschilderde muurbanden. Schip, transept en zijbeuken zijn overwelfd met dwarse tongwelfsjes op gordelbogen; de kruising heeft een koepelgewelf. Het interieur bevat, naast het 16de eeuwse beeld van Sint-Anna-ten-Drieën en een 17de eeuwse Christusbeeld, hoofdzakelijk meubilair van het einde van de 19de en het begin van de 20ste eeuw, waaronder een neo-Romaans houten reliekschrijn van Onze-Lieve-Vrouw van Kevelaar.

¹ A. Kinsbergen, Gouverneur van de provincie Antwerpen, 'Beschermd Cultuurpatrimonium in de provincie Antwerpen', Provinciebestuur van Antwerpen, Antwerpen, 1990

² WILLEN AERTS, 'Beschermd Cultuurpatrimonium in de provincie Antwerpen 1999-2001' Antwerpen, 2002.

³ Het 'kerkhof' is hier als tuin aan de kerk bedoeld en niet als begraafplaats.

⁴ zie ook : WIM VAN HOUT, '100 jaar Sint-Antoniusparochie Oosthoven', Corsendonca, Oud-Turnhout, 1988, 140 blz.

⁵ Pieter Jozef Taeymans (1841 – 1902) die zijn diploma aan de Antwerpse Academie voor Schone Kunsten heft behaald, wordt in 1870 benoemd als bouwmeester voor het arrondissement Turnhout. In 1873 wordt hij directeur van de Stedelijke Tekenacademie. Als provinciaal architect ontwerpt hij scholen, kerken, pastorieën, gemeentehuizen en volgens de normen van zijn tijd zou hij dit in verschillende bouwstijlen doen. Zijn werk varieert van classicisme over neogotiek naar neo-Vlaamse renaissance. Zijn zonen Jules, Xavier en de gesstelijke Ludovicus zullen zijn werk verder zetten.

Het bestuur van Corsendonca tijdens de voorstelling van de speelkaarten.
Van links naar rechts: zittend Roger Haeseldonkx, Bea Geudens, Rudy Cornelis,
Roger Van Mierlo en Herman Van Eyndhoven.
Achterste rij Wim Van Hout, Harry Vogels, Leo Van Hooghten en Jan Sels

Voorzitter Jan Sels stelt de speelkaarten officieel voor aan de aanwezigen in de
raadzaal van het Oud-Turnhouts gemeentehuis.

De geschiedenis van het kaartspel

Geen enkel spel kent zoveel variaties en zoveel verschillende toepassingen als de speelkaart.

De verdeling van de 52 symbolen van het klassieke, ons zo vertrouwde spel berust op zulk een ingenieus en flexibel principe dat men zijn mogelijkheden met recht onuitputtelijk kan noemen. Het kan variëren van een zuiver denkspel tot een puur geluksspel met alle denkbare combinaties daartussen. Bij Bridge en Poker b.v. is de ervaring en bekwaamheid van de speler doorslaggevend terwijl bij andere spellen het winnen puur een zaak van zuiver geluk is.

Oorspronkelijk bestond het kaartspel uit stokjes en pijltjes. De speldeskundige Culin Steward heeft aangetoond dat de pijlschachten, die ooit in Korea werden gebruikt voor het voorspellen van de toekomst, symbolen en ornamentjes vertoonden die hun plaats in het systeem aangaven. Na enige tijd bracht men deze afbeelding over op platte stokjes waarmee gegokt werd. Later gebeurde dit op smalle reepjes papier, met als eindresultaat een pak speelkaarten dat was onderverdeeld in verschillende categorieën zoals: man, vis, kraai, fazant, antilope, ster, konijn en paard. In de Chinese literatuur wordt het oude kaartspel reeds vermeld tijdens de Tang-dynastie (618-907 voor Christus) en in de daarop volgende eeuwen verspreidt het zich in allerlei uitvoeringen over het gehele verre Oosten. Lion gebruikte thema's ontleend aan literatuur, theater, geld (met afbeeldingen van munten en zodoende nauwelijks te onderscheiden van de vroegste vormen van papiergeld), Mahjong en Domino; er waren zelfs schaakkaarten. Speelkaarten werden niet alleen gemaakt van papier en karton, maar ook van been en ivoor. Tussen de Aziatische en Europese kaarten is bijna geen overeenkomst te ontdekken en het is moeilijk vast

Met een stevige handdruk dankt voorzitter Jan Sels sponsor Harry Vogels voor de samenwerking. Zonder hem zou dit kaartspel nooit tot stand zijn gekomen. Na dit erbetoon overhandigd Roger Van Mierlo hem het eerste kaartspel.

te stellen hoe het idee van het spelen met kaarten uiteindelijk bij ons terecht is gekomen. Van de zigeuners (oorspronkelijk Indiase Nomaden die door Europa trokken) wordt wel gezegd dat zij het kaartspel hierheen brachten, maar dit lijkt niet zo waarschijnlijk omdat zij pas tegen het midden van de 15de eeuw in grotere getale verschenen, terwijl het kaartspel al eerder in Europa algemeen bekend was. Het is aannemelijker dat het kaartspel, zoals het schaakspel, door de Arabische overheersers van Spanje en Sicilië naar Europa is gebracht.

In 1432 had het kaartspel zo'n enorme aanhang gevonden dat Sint-Bernardino van Siena het nodig vond er een hele preek aan te wijden waarin de uitvinding van het kaartspel aan de duivel werd toegeschreven. Maar dit angstaanjagende vonnis had bijzonder weinig effect. Het spel was eenvoudig niet tegen te houden. Uit Italië kwamen de mooiste Tarot (of Tarocchi) kaarten. In Venetië gaf men de voorkeur aan een pak van 78 kaarten; in Florence gebruikte men er 97 en in Bologna 62. De Arot met zijn 32 atouts ofwel troefkaarten, speelde de toekomstvoorspeller precies in de kaart: allerlei symbolen kwamen er in voor zoals le pendu (de gehangene), la roue de fortune (het rad van fortuin), la papesse (de vrouwelijke paus) terwijl natuurlijk ook dood en duivel niet mochten ontbreken.

Het pak van 52 kaarten waaruit ons kaartspel bestaat onderging een volkomen andere ontwikkeling. De vier 'kleuren' van de vroegste Duitse kaarten waren haren, klokken, bladeren en eikels. In Spanje en Italië bleven het bekers, staven, zwaarden en munten (zoals het nog steeds het geval is.) De Franse kaarten uit de 16de eeuw (evenals de Engelse) kenden: coeur (hearts_harten), trile (clubs klaveren), piqué (spades – schoppen) en carreau (diamonds – ruiten). In de 15de eeuw begon men de kaarten te drukken (mits houten blokken) in plaats van met

de hand te schilderen; dit had tot gevolg dat er ontzaglijk veel verschillende ontwerpen op de markt kwamen. Het ontwerp dat wij vandaag nog gebruiken komt uit een heel andere tijd. De vertrouwde poppen dragen nog steeds de kleren van het hof van Hendrik de Zevende.

Turnhout is al twee eeuwen de belangrijkste stad in België voor de speelkaart. Op het einde van de 18de eeuw overheersten de Fransen in onze streken. Pieter Corbeel had een kleine drukkerij te Leuven. Hij drukte er speelkaarten en ook folders. Samen met zijn leerling drukker Brepols kwam hij naar Turnhout. Brepols richtte in 1796 de firma Brepols op. In de 19de eeuw richtten verschillende mensen van Brepols hun eigen bedrijf op. In het totaal waren er zeven bedrijven die allen speelkaarten maakten. In 1970 kende Turnhout nog drie bedrijven: Brepols, Van Genechten en Biermans. Deze bedrijven hebben samen Carta Mundi opgericht. Vandaag is Carta Mundi wereldleider voor de speelkaart.

Het kaartspel gezongen in een lied:

Het Kaartspel

Het was in de tweede wereldoorlog.

Een groep soldaten kwam terug van een patrouille en arriveerde in een klein dorp. De volgende morgen, zondag, ging een aantal van hen onder leiding van een sergeant naar de kerk. De jongens die een kerkboek hadden, haalden het te voorschijn. Maar één van hen had alleen een spel kaarten bij zich, dat hij voor zich uitspreidde. De sergeant zag wat hij deed en zei dat ie de kaarten weg moest doen. Na afloop van de dienst werd de soldaat gestraft en bij de officier van de militaire politie gebracht. 'Waarom hebt u hem hier gebracht, sergeant?' vroeg

de officier. 'Hij zat te kaarten in kerk', was het antwoord. 'Wat heb je daarop te zeggen, knaap?', zei de luitenant. 'Heel veel', was daarop het antwoord van de bewuste soldaat. 'Dat zullen we hopen, want als je geen deugdelijke reden hebt, dan zal ik je strenger straffen dan wie dan ook'. De soldaat zei: 'Luitenant, ik ben zes dagen op patrouille geweest. Ik had geen bijbel of kerkboek, maar ik hoop u te overtuigen van de oprechtheid van mijn bedoeling'.

Nadat hij dit had gezegd begon hij zijn verhaal:

'Kijk, luitenant, wanneer ik naar de aas kijk, dan weet ik dat er maar één God is, en de twee vertelt mij dat de bijbel uit twee delen bestaat: het Oude en het Nieuwe Testament. Als ik de drie zie, dan denk in aan de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. De vier herinnert me aan de vier evangelisten die het woord predikten: Matheus, Marcus, Lucas en Johannes. De vijf doet me denken aan de wijze maagden die hun lamp brandend hielden en gespaard bleven. Vijf van de tien waren dwaas en werden verstoten, de overigen werden gespaard. Zes dat zijn de zes dagen waarin God hemel en aarde heeft gemaakt. Zeven herinnert me aan de zevende dag, de rustdag. De acht doet me denken aan de acht mensen die gered werden toen de aarde vernietigd werd. Het waren Noach, z'n vrouw, z'n zonen en hun vrouwen. Bij de negen denk ik aan de melaatsen die onze Redder reinigde van zonden en negen van de tien bedankten hem zelfs niet. Bij de tien denk ik aan de tien geboden, die Mozes op de stenen tafel ontving. Zie ik de koning dan zie ik dat er slechts één Grote Koning is. De vrouw herinnert me aan Moeder Maria, koningin van de hemel. De boer van het spel is de duivel.

Als ik de tekens tel, dan kom ik aan 365, de dagen van het jaar. Er zijn 52 kaarten, de weken van het jaar. Vier kleuren zijn er, vier weken in een maand. Er zijn twaalf kaarten met een af-

beelding, dat wil zeggen twaalf maanden in een jaar. Ook zijn er dertien troeven in een spel: dertien weken in een kwartaal. Ziet u luitenant, mijn speelkaarten betekenen voor mij: een Bijbel, een almanak en een kerkboek tegelijk'.

Beste mensen, dit was een waar verhaal. Ik weet het zeker, want die soldaat, dat was ik.

Het Oud-Turnhouts kaartspel

Tijdens 2005 ontstond de gedachte om een Oud-Turnhouts kaartspel uit te geven. Het kaartspel is een oud gebruik, vooral tijdens de lange winteravonden. Buurten en gehuchten kwamen bij elkaar bij het knetterend haardvuur. De mensen vertelden elkaar allerlei verhalen en menigmaal werd er een kaartje gelegd. In onze huidige tijd van digitale TV en de waaier van mogelijkheden via internet is onze bevolking meer individualistisch geworden. Programmamakers kluisteren de liefhebbers met tal van programma's die iedere dag opnieuw op TV worden aangeboden. Hierdoor creëert men een dagelijkse gewoonte en de nieuwsgierigheid wordt steeds opgewekt met de vraag 'Wat zal het morgen zijn? Wat zal het morgen brengen?' Wij doen zeker geen afbreuk aan deze nieuwe trendsetting. Televisie kijken en zoeken op het internet is vandaag de dag niet meer weg te denken. Sommigen brengen wel meer tijd door voor hun beeldscherm dan op hun werk.

Met het kaartspel willen we de mensen terug dichterbij elkaar brengen, willen we het gevoel van samenhang en de verbondenheid van mensen onderstrepen. Ons kaartspel is niet zomaar een kaartspel: het is een tijdloos kaartspel, een weerspiegeling van ons dorp. Voor ieder van ons is het een duidelijk herkenbaar spel, waarin iedere kaart een weerspiegeling is van een stukje van ons dorp, van ons Oud-Turnhout.

Over elke kaart is nagedacht en samen vormen deze kaarten één geheel. Hierna volgt dan mijn lied of beter, mijn gedicht, of verhaal met een moraal, over ons Oud-Turnhouts kaartspel:

De afbeeldingen.

De aas doet me denken aan de Firma Vogels. Zonder de financiële inbreng van Harry Vogels was dit kaartspel nooit tot stand gekomen. Op elke aas zal je de producten van de firma Vogels kunnen vinden.

De twee geeft Oud-Turnhout als leefgemeenschap weer. Zo hebben we een mooie sportinfrastructuur met tal van sportmogelijkheden, een mooi bezoekerscentrum dat onze interesse voor de natuur weergeeft, de parochiezaal van Zwaneven: een symbool van het rijke verenigingsleven in ons dorp, en Alta Ripa, één van de feestzalen in ons dorp: feesten is ook gemeenschap vormen.

De drie geeft diverse ontmoetingsplaatsen weer: de Djoelen, onze culturele tempel, de Heischuur, van heinde en verre bekend, het jeugdlokaal te Zwaneven, een plaats waar jongeren elkaar kunnen vinden en het Smeedes hof: ook ouderen houden ervan om elkaar, zowel ouderen als jongeren te blijven ontmoeten.

De vier is de kaart met de mooie landschappen in onze gemeente. De talrijke appelboomgaarden, de mooie natuur van de Liereman, het landelijke Rhooide, de verre zichten op de Darisdonk.

De vijf vertelt ons iets over Oud-Turnhout, een schildersdorp. In de raadzaal van het gemeentehuis hangen vier werken van 4 belangrijke schilders uit ons dorp: Eugeen Surinx, Albert Sohie, Alfons Waterschoot en Jef Claesen.

De zes laat ons enkele majestueuze en pittoreske gebouwen

zien. Deze gebouwen, allen uit het begin van vorige eeuw, waren een contrast met de veelal oude lage lemen huisjes van de Oud-Turnhoutse bevolking. Denken we maar aan: het schildershof, de directeurswoning van de steenfabrieken aan de Werkendam, De Witte Brem, en het jachtpaviljoen aan de Staatsbaan.

De **zeven** herinnert ons aan de **tweede wereldoorlog**: het Mariabeeld op het dorpsplein, het Kempisch kanaal, de bunker aan de Darisdonk, de laatste bunker uit een lange rij en tenslotte de graven van onze oorlogslachtoffers.

De **acht** geeft ons enkele **kleine landschapselementen**. Deze kleine dingen verbinden het landschap, net zoals de kleine dingen in ons leven alle mensen met elkaar verbinden. Hier zien we het beeld 'moeder en kind' van beeldhouwer Kees Verkade, de bezoekerstoren van de Liereman, één van de 10 millenniumbomen, die een herinnering blijven aan de overgang naar het jaar 2000 en het nieuwe millennium en de Obiit van onze eerste burgemeester Van der Beken-Pasteel. Uit deze Obiit is later het wapenschild van Oud-Turnhout ontstaan.

De **neven** geeft een beeld van het **religieuze leven**: de voormalige pastorie, het huidige 'Hofke van Chantraine', de pastorie te Oosthoven, waar nu de Deken van de Kempen, Peter Dierckxwoont, 't Vrouwenhuys te Corsendonk, en de pastorie te Zwaneven.

De **tien** brengt ons naar de grote **domeinen** in onze gemeente. Zo is de gemeente zelf een groot domein, het domein aan de echelkuil, het domein 'De Lint' en het domein van Brugge-man.

De **boer** in het spel is een weerspiegeling van het **landelijke leven** in ons dorp. Zo vinden we hier de geklasseerde hoeve aan de Steenweg op Sevendonk, hoeve 'Den Oude Opstal' te Oosthoven, de hoeve 'Van Damme' te Corsendonk en de ge-

kende 'Schoutenhoef' op Zwaneven.

De **dame**, het symbool voor Maria, geeft de **devotie** voor Maria weer: de kapel in de Van der Bekenlaan, de Onze Lieve Vrouwekapel in de Polderstraat, het kapelletje te Rhoode en de Lourdes-grot op Zwaneven.

De **heer** is de hoogste kaart met een afbeelding van Oud-Turnhout. Deze kaart geeft ook de **grootste gebouwen** weer: de Sint-Bavokerk, de kerk Sint-Antonius te Oosthoven, de Priorij Corsendonk en ten slotte de kerk Zwaneven.

En ten slotte de **joker** in het spel. Deze heeft een scepter in de hand. Deze sierlijk bewerkte staf geeft de beeltenis weer van het Mariabeeldje van de Priorij Corsendonk.

Dit Mariabeeld staat ook symbool in het officiële zegel van de priorij en is ook terug te vinden in het logo van het Corsendonkbier maar ook in het logo van onze **Heemkundekring Corsendonca**.

De rugzijde van de speelkaart

Op de rugzijde van de speelkaart is het logo van onze heemkundekring Corsendonca terug te vinden. De speelkaarten zijn uitgebracht in 2 versies: de rode en de blauwe kaarten. De reden hiervoor is dat er bij sommige spelen, bijvoorbeeld bij bridge, twee stokken speelkaarten worden gemengd.

De harten, ruiten, klaveren & schoppen.

Al de **hart**en zijn afbeeldingen van elementen die terug te vinden zijn in het **Centrum**. Het Centrum is ook het middelpunt, het hart van onze gemeente.

De **ruit**en weerspiegelen **Oosthoven**. Oosthoven, een kerkdorp met een eigen geschiedenis, een eigen leven.

Al de **zwarte kaarten**, **schoppen & klaveren** hebben iets met Zwaneven. Zwaneven omvat ook geografisch de helft van onze

gemeente en heeft dus ook recht op de helft van onze kaarten. Slechts één zwarte kaart heeft geen binding met parochie Zwaneven. Klaveren vijf: een schilderwerk van Jef Claesen. Dit meesterwerk, te bezichtigen in de raadzaal van het gemeentehuis, geeft een zicht weer van onze Liereman.

Ook Jezus had een Judas tussen zijn apostelen, laat onze kaart de 'klaveren vijf', de Judas van ons kaartspel zijn. Ook critici-casters hebben een plaats gekregen in ons spel. Wij reiken hun alvast een hand en geven hun 'de vijf'. Met nog net iets meer geluk dan met een klavertje vier, speciaal voor hen, ... hier is klaveren vijf.

Monumenten

*Alle **zeven geklasseerde monumenten** zijn opgenomen in ons kaartspel. Hiervan bevinden er zich 4 in het centrum, twee te Oosthoven en ééntje op Zwaneven, namelijk: harten heer, boer, tien en, negen, ruiten heer en tenslotte schoppen heer.*

Ons dorp in één zin 'van één tot aas'.

*Nooit eerder is onze gemeente zo voorgesteld. Dankzij de **Firma Vogel** is ons dorp in een kaartspel weergegeven. Ons **schildersdorp**, met zijn **grote gebouwen**, zijn **majestueuze en pittoreske optrekken**, zijn **grote domeinen**, zijn **prachtige landschappen met zijn kleine landschapselementen**, zijn **landelijke leven**, met zijn **aanwezige religieuze leven** en zijn **devotie** en met het kleine litteken van de **oorlog**, is nog steeds een **ontmoetingsplaats** en een **leefgemeenschap** voor ons allen.*

Dank

Een welgemeende dank aan Harry Vogels: door zijn financiële bijdrage kan onze heemkundekring dit werk realiseren. Ook de lay-out is een werk van de firma Vogels.

Dank aan Ton Wiggenraad: paasdag en paasmaandag van 2005

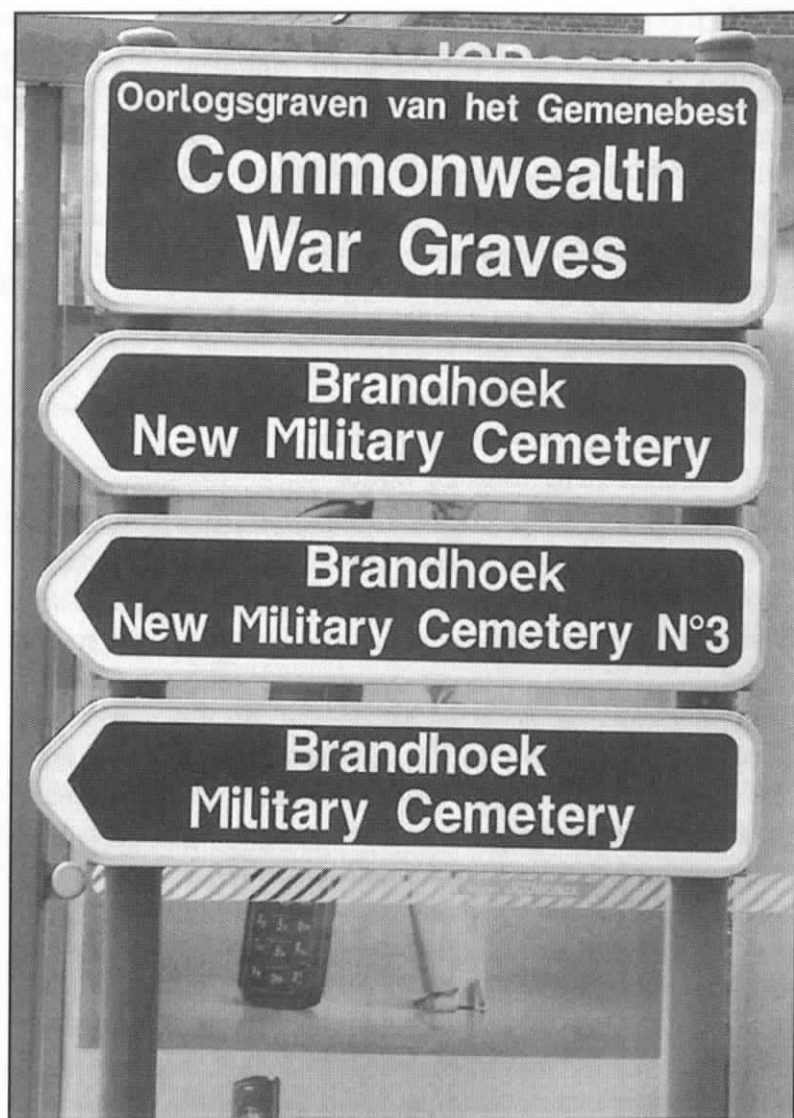
heeft Ton volledig gewijd aan onze kring. Met veel zorg en aandacht zijn tal van foto's genomen. Hierna heeft Ton nog urenlang met veel zorg de foto's bewerkt naar het gewenste formaat, klaar voor het drukwerk. Alle foto's zijn op hetzelfde tijdstip genomen en hebben dus dezelfde grijstinten.

Moraal

De kleuren van het paasweekend 2005, met de kleuren van een nieuwe lente. Laat dit kaartspel u een nieuwe lente brengen.

'Heb je eens een mindere dag
of ben je eens toevallig met zijn vier:
Dit kaartspel geeft troost en vertier
Geniet ervan met veel plezier.'

Jan Sels

Vluchtverhalen 1940

Bij de start van de oorlog in 1940 vluchten duizenden mensen weg voor de vijand. Zowel burgers als militairen. Aan het gedenkteken op het dorpsplein lezen we de namen van de familieleden Meynendonckx die op hun vlucht als burger omkomen. Andere inwoners uit ons dorp kunnen behouden en wel terugkeren van zodra ze ingehaald door de Duitse opmars hun vlucht niet kunnen voort zetten.

Voor de militairen verloopt het anders.

Al sinds de aanval op Polen op 01 september 1939, en daarna, laat de regering verschillende fasen van de militaire opschalingsplannen uitvaardigen. Op het moment dat de Duitse inval plaats heeft, wordt Fase F uitgevaardigd: "algemene mobilisatie". Alle weerbare mannen tussen 16 en 35 jaar die nog niet waren opgeroepen, moesten zich op 10 mei 1940 naar die vastgelegde plaatsen begeven. Velen dienden zich naar het "Bruggenhoofd Gent" te verplaatsen. Heel wat dienstplichtigen uit de Kempen hadden verzamelorders voor Eeklo. Het Bruggenhoofd was de grote hoop voor het Belgische leger om de vijand staande te kunnen houden mocht hij elders doorbreken. Het Gentse werd in de jaren dertig al op verschillende plaatsen voorzien van stellingen, bunkers en kazematten.

Velen geraken door de snelle terugtocht van het Belgische leger nooit aan hun opgegeven punt. Anderen dan weer wel, maar bekomen geen wapen, laat staan een uniform. Het Bruggenhoofd Gent houdt goed stand, maar wordt verlaten omdat veel zuidelijker bij Oudenaarde de Duitsers reeds de Schelde op 21 mei 1940 over steken. Een omsingeling wordt enkel vermeden door terug te trekken achter de Lei en de Yper. Elke weerbare en

opgevorderde man moest het leger blijven volgen. Sommigen zullen via Duinkerken het Kanaal oversteken, anderen trekken mee naar Frankrijk en volgen tot het zuiden van het land naar het toen niet-bezette deel van Frankrijk (Vichy). Deze mensen keren soms maanden later pas terug.

Velen echter onttrekken zich, dankzij een gebrek aan uniform, aan krijgsgevangenschap en zoeken hun weg terug naar huis. In vele huiskamers wordt einde mei en begin juni 1940 een hartelijk weerziens gevierd omdat man of zoonlief in leven is, doch evenzeer omdat de broodwinner terug thuis komt.

Toen de oorlog 1940-1945 uitbrak, moesten alle jonge mannen tussen de 18 en 35 jaar zich melden om het land te verdedigen tegen de aanvallers. Wij zijn dan met 13 man vertrokken. We namen van thuis wat eten en een deken mee. We moesten naar Turnhout station, het was ongeveer 9 uur als we daar toe kwamen. Het was wel ontroerend voor de ouders als ze hun zonen zagen vertrekken. Eens in Turnhout station was er geen trein om ons op te laden. Dan zijn we te voet tot Westmalle gegaan. Van dat dorp tot Schilde, daar lagen soldaten in stelling en die werden beschoten door Duitse vliegtuigen. Het is daar dat we de eerste slachtoffers zagen liggen. In Schilde konden we de tram nemen tot Wijnegem, waar we hem spoedig moesten verlaten en dekking zoeken voor schietende Duitse vliegtuigen. We werden wel driemaal onder vuur genomen eer we eindelijk onze reis konden voort zetten. Vandaar ging het naar de Turnhoutse poort waar de tram stopte en wij ons zo rap als het kon naar de middenstation moesten begeven. In de straten van Antwerpen stond veel volk te kijken en ze vroegen waar we naartoe moesten, ze zeiden dat we de moed niet moesten verliezen, want de oorlog zou niet

lang duren. We kwamen in de station aan en daar schreven ze ons paspoort af, we moesten maar wachten op de trein die omstreeks vijf uur aan kwam. Boven in het station was een hulppost van het Rode Kruis, waar we eten en drinken kregen. Enkele van onze groep zijn er gaan eten. Toen eindelijk de trein aan kwam konden we vertrekken naar Gent. Onderweg zagen we enkele plaatsen die gebombardeerd waren: Mortsel was er erg aan toe. Onderweg kruisen we verschillende treinen met soldaten die zongen en floten, het goede humeur bij de soldaten was nog niet verdwenen. We zijn dan afgestapt in Gent St. Pieters, het was toen ongeveer half twaalf, we wachtten nog wat om over te stappen op de trein naar Eekloo, maar men zei dat die niet meer zou komen die dag. We zijn dan gaan slapen in de wachtzaal van het station. Er was naar onze mening daar wel 2000 man. Nadat we weinig of niet geslapen hadden, zijn we 's morgens zeer vroeg paraat. We zagen dat er veel kinderen en zieken de instellingen aan het verlaten waren en de reis naar Frankrijk ondernamen. Wat een ellende. Het is Sinksen (Pinksteren) 12 mei, we zitten te wachten op de trein die ons naar Eekloo moet brengen. Aanhoudend worden de alarmsignalen ingeschakeld om de bevolking te waarschuwen dat er vijandelijke vliegtuigen boven de stad vliegen. Wij hebben ook schrik als ze boven de station cirkelen. Onze trein komt binnen nadat er al wel zes waren vertrokken. Om 8 uur is het onze beurt met een massa jonge mannen was me dat een overrompeling. Onze reis gaat over Waarschoot en Sleidinge. Daar waren nog geen sporen van vernieling te zien. We komen in Eekloo toe om 10 uur en ontmoeten in het station nog een soldaat van ons gehucht, er is zelfs een broeder van mijn vrienden bij die we de hand nog hebben gegeven. Toen zijn we vertrokken en in de hoofdkerk hebben we de mis nog bijgewoond. In de stad meenden we

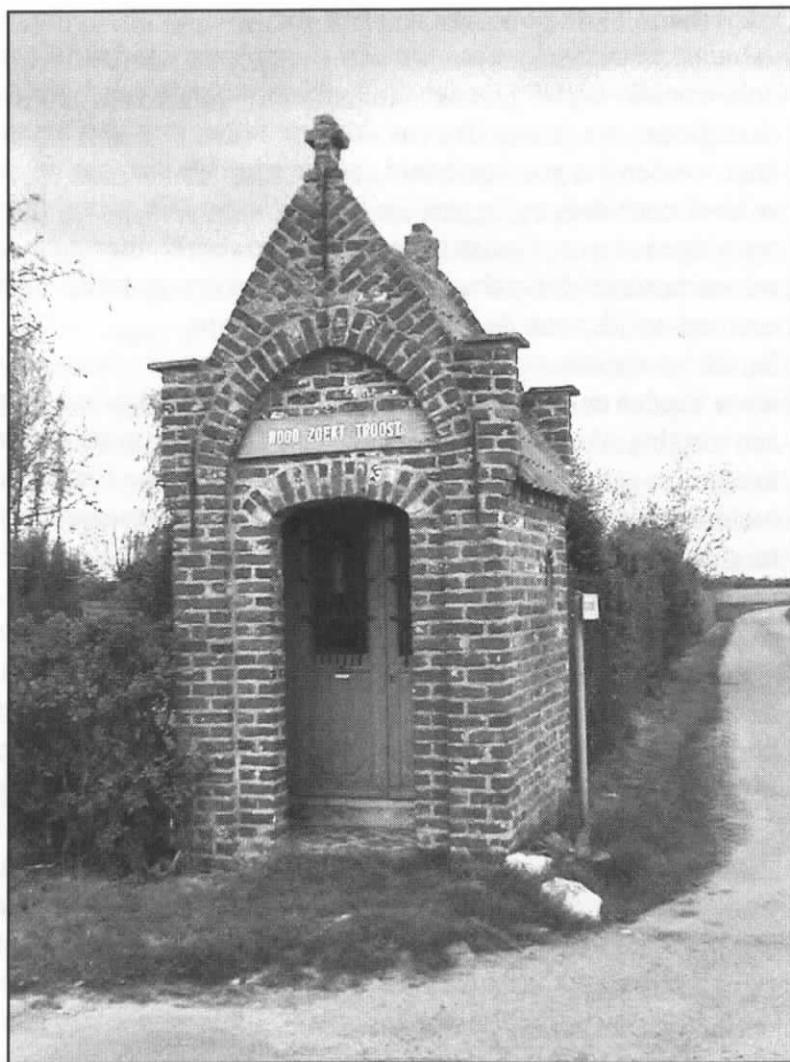
dat we vrij waren en verre van het oorlogstoneel verwijderd, maar aanhoudend werd het vuur geopend met afweergeschut naar vliegtuigen. Ook alle stonden traden de sirenes in actie. Ik ontmoet enkele familieleden en kennissen waar we slapen en eten krijgen. Sommigen van ons vonden het goed, anderen beweren dat het daar slecht was. Ook wij gaan op zoek naar een logement en vinden dat bij een veehandelaar, waar we mogen slapen in de stal op een vuil koud koeibed met een weinig stro. We waren er niet welkom, doch we konden er ook zelf niets aan veranderen.

Deze man woonde in de Vrombautstraat nr. 20 met name Riebout Lootens-Martens, hij was veehandelaar. Als de man naar de markt was, dan kon het nogal gaan, want zijn vrouw was goed voor ons, maar als hij terug thuis kwam dan kon men met moeite water krijgen. Zulke persoon hebben we op onze reis niet meer ontmoet. Dat was maar goed ook, want de angst voor de vliegtuigen, het gebulder van het afweergeschut en het geratel van de machinegeweren dreven de angst bij ons op een hoogtepunt. Twee nachten hebben we er doorgebracht, want overdag waren we er nooit. Het was den 14^e mei 1940, toen kwam de burgerwacht zeggen dat we moesten vertrekken, maar waar naar toe, dat wisten we niet. Het was niet voor de tijd, want we waren op zoek naar een ander logement, zonder hem te bedanken zijn we het er afgestapt en we dachten als die man ooit eens bij ons om een logement kwam vragen. We moesten ons naar een zekere beek in Eekloo begeven waar we samen een vergadering moesten bijwonen, maar dat was te ver om op een dag af te leggen. Daags nadien zijn we te voet naar Brugge gegaan en we landden aan bij een brave vrouw in Oedelem. Haar man was al drie maanden gemobiliseerd vertelde ze ons. Hier werden we zeer goed ontvangen en we kregen een volle

bak bier om onze dorst te lessen. Onderweg dronken we water, daar mochten we slapen in een kleine warme schuur. Het adres van deze mensen was: Marcel Nerinks, Brugse Steenweg 13 te Oedelem. Die nacht hadden we zeer goed geslapen, daar we vermoeid waren door de reis. 's Morgens werden we vergast aan de koffietafel waar we ons aan te goed deden. Toen we opgeknapt waren, zijn we vertrokken op weg naar Brugge. Het was toen de 15^e mei. Velen van ons mannen hadden hun voeten kapot gelopen en hadden blaren. Met het beetje moed dat we nog hadden, trokken we naar onze bestemming. Helaas was het te ver om af te leggen en in Assebroek kregen we de gelegenheid om met een tram tot Brugge te geraken. Daar aangekomen, moesten we ons naar St. Michiels Brugge begeven, een dorp ongeveer een half uur achter Brugge. Daar mochten we slapen in de gemeenteschool. Het was daar ook waar we voor de eerste maal eten kregen van het leger: vlees en brood. Hier was ook nog niets te zien van verwoestingen niettegenstaande er regelmatig vliegtuigen passeerden. Het was op 15 en 16 mei 1940 dat we daar hadden overnacht. Vroeg waren we 's morgens niet te been, omdat we te vermoeid waren. We hadden daar nog eens goed gegeten en zijn te voet naar Ieper vertrokken. Maar al gaande probeer je van alles en we hielden een auto tegen die ons oplaadde en enkele kilometers verder afzette, want die man was thuis. Een paar kilometers verder probeerden we het nog eens en het lukte, deze man bracht ons tot Torhout en daar stapten we af en gingen langs die baan wat rusten. Toen we klaar waren om op te stappen, deden we voor de derde maal een auto stoppen, welke ons tot Ieper bracht. Daar aangekomen gingen we naar de markt in Ieper en men riep door de luidsprekers in het Frans en het Vlaams dat alle weerbare mannen zich via Poperinge naar Rouaan moesten begeven. Wat

nu gedaan? We traptten het daar af en geraakten in Vlamertinge, gehucht Brandhoek, waar we een slaappleats vonden in een onbewoonde herberg, naast die herberg woonde een boer en daar gingen we 's avonds eens drinken en ons wat verfrissen. Hier werden we goed onthaald, ook kregen we stro om op de zolderkamer neer te leggen om op te slapen. Die avond toen we gingen slapen, bracht hij nog koffie en melk, hier hebben we vier nachten doorgebracht. Hierbij vertel ik nog dat die boer een oud-strijder van de oorlog 1914-1918 was.

Bij die boer hebben wij op de boerderij geholpen om zijn vruchten te wieden en dan vertelde hij hoe het er in de voorbije oorlog aan toe ging. We kregen drie maal per dag te eten, op zijn beste heeft hij ons behandeld. Boven dit dorp hebben we het eerste luchtgevecht gezien. Het was een zwaar bombardementsvliegtuig dat werd aangevallen door Engelse jachtvliegtuigen. Het was het Duitse toestel dat het onderspit moest delven, het ontplofte in de lucht en stortte brandend neer, het was tot op verre afstand hoorbaar. Wij zijn op 20 mei naar Poperinge vertrokken, deze stad lag maar een kleine afstand van Vlamertinge. Daar kregen we een brood en een doos sardienen om op weg te gaan naar Frankrijk. We waren toen al met 1500 man, onder leiding van een Belgisch officier. Onderweg mochten we af en toe eens rusten. Was dat het snelste verkeer, het moet wel geweest zijn, want onderweg was geen enkele tram of auto te bespeuren. Die dag geraakten we tot Esquelbecq waar we in een open schuur zijn gaan slapen. Daar waren de mensen zeer slecht voor ons en we hebben zeer dikwijls aan het huis in Vlamertinge gedacht. Het was de nacht van 21 op 22 mei 1940 dat we daar geslapen hebben. 's Anderendaags moesten we nog verder Frankrijk in, we kregen 's morgens een paar beschuiten en daar moesten we het maar mee doen. Tegen de avond waren we niet ver meer

Al de foto's in dit verhaal zijn genomen door Marc Berrens in de buurt van Langemark-Poelkapelle in 2006

van St. Omer, het was toen ongeveer 7 uur. We werden onder vuur genomen door vliegtuigen, gelukkig is niemand van onze groep gekwetst geraakt. Wanneer het schieten gedaan was, zijn we een slaappleats gaan zoeken en we vonden er een in een open stal. Die nacht werden we meermaals opgeschrikt door het afweergeschut dat zo ongeveer 300 meter van ons verwijderd was. We hadden weinig geslapen die nacht en waren tamelijk vroeg te been, want wat we hadden gekregen was verbruikt, nergens iets te vinden of ge moest geld of rantsoenzegels hebben. De oorlog die Frankrijk al langer teisterde liet het zich gevoelen. Wat nu begonnen? De officier die ons tot daar had gebracht, was verdwenen en tot overmaat van ramp werden we nog eens vanuit de lucht aangevallen. Het was van 21 op 22 mei 1940 dat we daar geslapen hadden. Bij een boer lagen verscheidene zakken met wortels die dan maar aangedaan en ons zakken gevuld. Het duurde geen uur of alle zakken waren leeg en door de jongens allemaal mee genomen. We hadden ook een fles met water gevuld en begonnen aan de reis terug naar België wat stond ons nog anders te doen. Maar dat was niet zo gemakkelijk. We hadden twee dagen gegaan om hier te komen en we trachtten op één dag terug te keren, ongeveer 60 km. We namen de landkaart en zagen dat de kortste weg om in België te geraken via Watou was en niet langs Oost-Cappel waar wij langs gegaan waren. We vertrokken met een lege maag rond 7 uur en rustten onderweg slechts 2 maal om een paar wortels op te eten en we kwamen in Watou aan om 10 uur 's avonds, waar we bij een burger mochten slapen onder een dicht afdak. 's Morgens kochten we een paar broden en we kregen koffie van die vrouw. Het is tot mijn spijt dat ik het adres hier niet heb gevraagd. Bij ons vertrek zeiden ze dat we ons naar Veurne, Middelkerke of Oostende moesten begeven van daar uit zouden

we per boot naar Engeland kunnen. Daar we in Frankrijk het al zo slecht hadden gehad, zouden we het niet wagen om daar de boot te nemen. Dus begaven we ons zo vlug mogelijk naar Vlamertinge, daar was tenminste nog eten en hadden ze bakkers en schoenmakers dicht bij, want men mag niet vergeten dat onze schoenen het nodig hadden om hersteld te worden. We kwamen te Vlamertinge toe rond 2 uur, nadat we onderweg een paar maal rust hadden genomen. Die dag konden we namelijk het dorp gemakkelijk bereiken. Onderweg hadden we geen last gehad van vliegtuigen. Terug bij onze voormalige boer aangekomen, werden we verwelkomd en kregen we de plaats terug waar we gelogeed hadden. We vroegen wat stro en onze slaappleats was in orde. De boer vroeg hoe we het in Frankrijk hadden gehad en we vertelden over ons wedervaren en de behandeling aldaar. 's Avonds kregen we van hem onze maaltijd als voorheen. Toch hadden we die nacht goed geslapen, zelfs tot 9 uur in de morgen. Dan koffie gedronken, ons gewassen, gegeten, het deed ons wel goed en we deden alsof we thuis waren. Rond de middag vertrokken negen van onze vrienden en ze zeiden dat ze naar huis gingen. Het was toch gevaarlijk en de oorlog was nog niet gedaan want Ieper werd nog gebombardeerd en er waren nog steeds gevechtsvliegtuigen in de lucht. We bleven met 4 man toch maar waar we waren. Het was daar nog altijd rustig. Bij hun afscheid gaven we ze niet veel moed. Ze zeiden: "Als we er niet door geraken komen we terug", maar we hebben ze niet meer gezien. Waren ze het slachtoffer van hun roekeloosheid of waren ze in de Duitse linie terecht gekomen, het was voor ons een raadsel, maar we dachten wel dat ze wel wat zouden meemaken. Rond de middag toen ze pas weg waren werd Ieper gebombardeerd, rond die tijd konden ze daar geweest zijn. We dachten het ergste want de mensen zeiden daar dat er wel 200

doden waren. Met ons viereen zijn we nog drie dagen bij de boer gebleven. Toen kregen we een slaappleats op zijn hoeve in een warme stal die hij had zuiver gemaakt. We hebben nog een paar dagen bij hem op het veld gewerkt, eten en drinken kregen we zoveel we wilden. Zaterdag 25 mei kwamen er vijf vliegtuigen die richting Poperinge vlogen, doch boven deze stad draaiden ze en namen richting Vlamertinge. We waren aan het erwten harken toen we dat zagen en gingen plat in een gracht liggen, we vreesden het ergste. Op het gehucht waar we waren liep een spoorlijn naar Frankrijk, men had ook de steenweg op Ieper die kruistte met Poperinge. Men had het kruispunt Elverdinge naar Wijtschate en op dat punt stond een elektriciteitscabine. Het afweergeschut was volop in actie. Hier werden op 200 meter van ons zes bommen geworpen. Men kan denken hoeveel schrik we daar hebben gehad. Niemand van ons was gekwetst maar de scherven vlogen over ons. Het balans was drie doden. Tegen de avond werd Poperinge gebombardeerd, naar het schijnt waren daar 150 doden, bijna meestal vrouwen en kinderen. Die avond gingen we met schrik slapen, lang hoorden we het afweergeschut en de machinegeweren.

Zondag 26 mei, de kerken in Vlamertinge en Poperinge waren gesloten men kon geen mis horen. Het was te gevaarlijk om in de kerk te vertoeven, daar deze torens het mikpunt waren van de artillerie en het ergste kon voortaan gebeuren. We brachten de zondag gezellig door, maar tegen de avond begonnen de kanonnen Wijtschate te beschieten, die gemeente lag ongeveer 1 ½ uur van ons en we hoorden vertellen dat het dorp moest ont-ruimd worden. Wat zal er te Vlamertinge gebeuren. Het begint te warm te worden, we vertrekken rond 6 uur met angst naar Elverdinge, maar de pachter vergeten zullen we nooit, nergens

hebben we zulke mensen nog ontmoet. In Elveringe vonden we een slaappleats in een schuur van een grote boerderij, hier waren al veel mensen toegekomen en er kwamen aanhoudend vliegtuigen over ons gevlogen, maar er werden geen bommen afgeworpen. Die nacht hebben we tamelijk goed geslapen. We zijn daar dan vertrokken, maar waar heen? Daar blijven was niet mogelijk, de mensen zeiden dat in 1914-1918 het daar onder water stond en de Ijzer maar 2 uur van daar was gelegen... Nadien hadden we vernomen dat dat niet was gebeurd. Het was de nacht van 26 op 27 mei 1940 toen we daar sliepen. We gingen weg omstreeks 8 uur 's morgens langs Woesten, Zuidschote, Langemark tot Poelkapelle. Onderweg hadden we verschillende malen de baan verlaten om dekking te zoeken in de grachten om ons te beschermen. Hier zagen we tussen Bikschote en Langemark een vliegtuig brandend neerstorten en niet ver van Houthulst stortte een tweede brandend vliegtuig naar omlaag. Er sprongen soldaten met een valscherms naar beneden en ze werden beschoten vanaf de grond. Een weinig voor Poelkapelle gaan we een slaappleats zoeken, al was het toen nog maar 6 uur 's avonds, we vonden een plaats niet ver van de baan verwijderd op een hoeve. Hier worden we vriendelijk onthaald en krijgen een tas koffie. Tegen de avond hebben we aardappelen geschild en er nog goed gegeten. Dan gingen we slapen, maar we hoorden steeds maar in de verte schieten. Die nacht hebben we weinig gerust, we hoorden in de verte veel schieten. Toen we 's morgens ontwaakten, vertelde men ons dat het Belgisch leger zich had overgegeven. Dat was voor ons geen slecht nieuws, toch kon het niet blijven duren daar ons leger was ingesloten. Hiervoor heeft onze koning alle lof verdiend, want het verlies onder de burgerbevolking was niet meer te overzien. Nu dachten we dat we naar huis konden terug

keren, maar we zijn toch tot de middag daar gebleven en nog eens samen een middagmaal genomen en zijn dan vertrokken uit Roeselare rond 1 uur 's middags.

Verschillende streken en dorpen waren vernield, het ergste was Ardoorie, daar lag de kerktoeren vernield op straat en ze was totaal uitgekamd, het was schrikwekkend om zien. De straten waren vernield of opgebroken, zelfs soldaten lagen begraven langs de weg. We geraakten die namiddag tot Tielt waar we slapen zoeken. Hier was het moeilijk daar verschillende personen die per fiets waren, de streek al bezet hadden, toch vonden we onderdak, naast een huis lag wat hooi en we trokken onze plan. Het was beter om daar binnen te zijn, want het had geregend en we waren erg nat. Hier legden we ons te rusten op het hooi met ons deken over ons lichaam. Bij het ontwaken 's morgens zijn we geheel verstijfd en we hebben overal pijn. Die nacht was het killig geweest en regenachtig maar het ging op huis aan, naar onze familie en dan kan men wel wat verdragen. We gaan daar weg om 4 uur 's morgens richting Tielt. Tussen deze stad en Aarsele hebben we iets zeldzaams gezien. Langs deze baan hing een gekruisigde Christus, er stond een uitgebrande auto, hier was door een vliegtuig een brandbom geworpen. De lindebomen, de bloemen waren verschroeid, het kruis was ook wat verbrand maar aan de gekruiste Christus was geen schade. Men kan toch wel begrijpen dat er boven het oorlogsgeweld er nog iets bovennatuurlijks is, wat alle stormen kan trotseren en alle menselijk lijden kan helen. Vele vluchtelingen namen ontroerd hun hoofddekse af, verschillende heb ik zien wenen. De eerste stad die we bereikten is Deinze. We zien onderweg niets dan vernieling, al wat door mensen was opgebouwd: kloosters, scholen, zelfs graan op de akkers is verwoest. Paarden en koeien liggen met honderden langs de baan en in de weiden.

Stukken geschut, kogels, obussen, geweren liggen verspreid op de weg, zelfs kleine Lieve Vrouwe beelden waren beschoten en dat doet ons denken aan thuis, aan onze kapel, hoe is het daar gesteld, is ook die misschien vernield, daar waar we dikwijls hebben gebeden:

O heerlijk schoon Maria beeld,

Rode heeft rond U zich nooit verveeld.

Ook in deze dagen van verdriet,

Vergeten we U van verre niet.

Te Deinze zijn we toe gekomen omstreeks 10 uur. Hier moesten we de Leie passeren en de bruggen waren vernield, maar er lagen enkele noodbruggen. We hebben daar gewacht tot 6 uur 's avonds. Toen zijn we een andere weg gaan zoeken want er was geen kans om die dag nog over de herstelde brug te geraken daar er duizenden stonden te wachten en er werd ook nog gekeken of er geen Fransen bij waren. Op de Leie lagen kleine rubberen vlotjes waar al enkele mensen mee waren overgevaren, het was wel niet zo gemakkelijk om de andere oever te bereiken. We probeerden het ook en met schrik hebben we de andere oever bereikt. Dan weer op stap en we bereikten diezelfde avond Gent. Het was toen al wel 11 uur en we vonden een slaapplek in een cinema zaal, hier hebben we nog jongens van Vosselaar en Gierle ontmoet. We waren 's anderendaags zeer vroeg op pad en we gingen proberen om Antwerpen te bereiken. We hadden onderweg wat geluk, want van Lokeren tot de kleine tunnel hebben we altijd op een wagen met 2 paarden gezeten. Daar aangekomen stapten we af en gingen langs de kleine tunnel onder de Schelde door en de stad in, het was toen 7 uur. In de stad namen we tram 10 tot in Deurne, dan tram 40 tot Wijnegem brug, deze was vernield en we zijn over de noodbrug die over het dubbel sas lag overgestoken en

CORSENDONCA

zo bereikten we de steenweg op Turnhout. Op deze baan stopt een auto en die neemt ons mee naar Oud-Turnhout waar ze ons per fiets zijn komen halen. Wij deden Gent – Oud-Turnhout als het vervoer zo moeilijk was en we zelf ook uitgeput waren. In Vosselaar waar de auto een ogenblik gestopt was, hoorden we vertellen dat onze vrienden die ons in Vlamertinge hadden verlaten veilig waren thuis gekomen. Wat ons wat vreugde gaf, na de reis die we hebben gemaakt en het gevaar dat we hadden getrotseerd en ontweken en bij onze thuiskomst allen gezond hebben terug gevonden.

Victor Berrens. (°Rhoode Oud-Turnhout 1915)

Hier volgt de lijst met slaapplekken tijdens de vlucht in de oorlog in mei 1940.

- 11 mei 1940 Sint-Pietersstation, Gent
- 12 mei 1940 Riebout Lootens-Martens, Vrombautstraat nr. 20 Eekloo
- 13 mei 1940 Riebout Lootens-Martens, Vrombautstraat nr. 20 Eekloo
- 14 mei 1940 Marcel Neirinkx, Drie koningen, Brugse Steenweg 13 Oedelen
- 15 mei 1940 Gemeenteschool, Sint-Michiels Brugge
- 16 mei 1940 Maurice Logie, Brandhoek Vlamertinge
- 17 mei 1940 Maurice Logie, Brandhoek Vlamertinge
- 18 mei 1940 Maurice Logie, Brandhoek Vlamertinge
- 19 mei 1940 Maurice Logie, Brandhoek Vlamertinge
- 20 mei 1940 Fabriek, Esquelbecq Frankrijk
- 21 mei 1940 Op een Boerderij, Saint-Omer
- 22 mei 1940 Onder een afdak, Watou

CORSENDONCA

- 23 mei 1940 Maurice Logie, Brandhoek Vlamertinge
- 24 mei 1940 Maurice Logie, Brandhoek Vlamertinge
- 25 mei 1940 Maurice Logie, Brandhoek Vlamertinge
- 26 mei 1940 In een schuur, Elverdinge
- 27 mei 1940 Aloïs Van Damme, Poelkappellestraat 214 Langemark-Poelkapelle
- 28 mei 1940 Cinema zaal, Gent

De namen van de personen die vertrokken zijn met de vlucht in 1940:

Sels Eugeen	Schoutenhoefstraat (+)
Berrens Victor	Rode
Van Noten Jos	Donck (+)
Peeters Frans	Donck (+)
Boeckx August	Rode
Van Herck Jos	Rode (+)
Van Herck Eugeen	Rode
Janssen Louis	Rode (+)
Meeus Eduard	Rode
Van Herck Jaques	Rode (+)
Van Herck Alfons	Rode
Van Herck August	Rode
(deze laatste 2 zijn broers)	

Kinderen en het begrip oorlog

De tweede wereldoorlog was een zeer donkere periode in onze geschiedenis. Met al zijn vreselijkheden en barbaarse gebeurtenissen in onze streken en ver daar buiten, mag deze wereldwijde oorlog nooit vergeten worden. Ook in Oud- Turnhout zijn er tal van sporen uit de tweede wereldoorlog terug te vinden. Kinderen zijn dezer dagen niet meer vertrouwd met de zaken die vroeger gebeurd zijn en wat de mensen meegemaakt hebben. Daarom hebben de leerlingen van de 3de graad (10-12-jarigen) van basisschool Zwaneven in Oud- Turnhout zes namiddagen gewerkt rond de tweede wereldoorlog in het algemeen en in Oud- Turnhout in het bijzonder.

Het begrip oorlog is wel bekend bij kinderen van 10 tot 12 jaar, maar wat oorlog precies inhoudt en wat oorlog betekent voor mensen kunnen de kinderen moeilijk vatten. Zij hebben ook al wel een gehoord van de tweede wereldoorlog, maar wanneer die heeft plaats gevonden, wie er in oorlog was met wie, welke verschrikkingen er gebeurd zijn in Oud- Turnhout en vooral in de concentratiekampen is voor de meeste kinderen totaal onbekend. Daarom kregen de leerlingen de eerste twee namiddagen algemene lessen over de tweede wereldoorlog. In deze lessen kwam onder andere aan bod waarom de tweede wereldoorlog is uitgebroken, wie de hoofdrolspelers waren in deze grote oorlog en veel meer. In grote lijnen leerden zij het verloop van de oorlog kennen. In een apart puntje werden de gebeurtenissen in België behandeld. De leerlingen leerden hoe moedig verzetslui waren, wat de rol van Leopold III was en hoe zwaar burgers het in de oorlog hadden. Een aantal kinderen hadden zelf overgrootouders die gevangen hebben geze-

ten onder het Duitse bewind omdat zij neergehaalde Engelse piloten hadden geholpen of sabotageacties hadden verricht. Nadat de kinderen een betere kennis hadden opgedaan van de tweede wereldoorlog zijn zij gaan fietsen in Oud- Turnhout. Daar hebben ze sporen van de oorlog in Oud- Turnhout bezocht. Eerst hebben zij het kerkhof bezocht van de Sint- Bavokerk. Daar zagen ze het gedenkteken van de burgers die op 14 mei 1940 lafhartig door Duitse soldaten op het dorpsplein vermoord zijn. Nadien zijn we naar het dorpsplein gefietst. Hier leerden de leerlingen het hele verhaal kennen van wat hier op 14 mei 1940 gebeurd is. Ze kregen een foto van een stukgeschoten gebouw te zien en zochten daarna waar ze dit gebouwd zagen. Zo leerden ze dat dit het gemeentehuis van Oud – Turnhout was waarop de Duitsers met 2 kanonnen op geschoten hadden. Hierna leerden ze een aantal burgers van Oud- Turnhout kennen. Deze burgers werden door de dronken Duitsers omwille van het kleinste

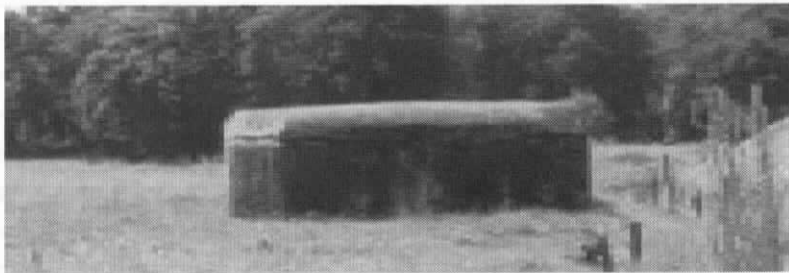

detail of pure willekeurigheid gedood. De kinderen bezochten ook het Mariamonument op het dorpsplein en leerden zo de betekenis van dit monument kennen. Sommige leerlingen wisten al van de gruwelijke gebeurtenissen op het dorpsplein van Oud- Turnhout. Hun grootouders of hun overgrootouders hadden dit verhaal al eens verteld wanneer hun (achter)kleinkinderen op bezoek waren. Dit toont aan wat

voor een impact deze gebeurtenissen vandaag de dag nog steeds hebben op de Oud- Turnhoutse bevolking. Dit bewijst nogmaals dat deze verschrikkingen nooit vergeten mogen worden. De laatste tussenstop van de fietstocht was de bunker in de Mellestraat. Deze bunker is gebouwd tijdens de eerste wereldoorlog en had een rol tijdens de tweede wereldoorlog. De Duitsers hadden deze verdedigingslinie nog gebouwd tijdens de eerste wereldoorlog en wisten dus van het bestaan van deze bunkers af. Toen de Duitsers in mei 1940 België opnieuw binnenvielen, moesten ze voor de zekerheid met deze verdedigingslinie in Oud- Turnhout rekening houden.

De leerlingen mochten dan eens echt in de bunker gaan kijken en waren zeer onder de indruk.

Tijdens de laatste namiddagen van het project rond de tweede

wereldoorlog leerden de kinderen het verhaal van Anne Frank en de andere Joden in de oorlog kennen. Eerst kregen de kinderen een documentaire te zien die aan de hand van het haar dagboek het verhaal van Anne Frank vertelde. Twee kinderen hebben dit dagboek zelfs thuis in de kast staan, maar hadden dit nog nooit gelezen. Na het zien van de documentaire zijn ze vol interesse in het dagboek begonnen te lezen. De kinde-

ren maakten ook kennis met het gruwelijke en angstige leven van de Joden tijdens de tweede wereldoorlog. Langzaam aan werden de Joden stap voor stap onderdrukt. Na een tijd werd het zelfs zo erg dat de Joden uitgeroeid moesten worden volgens de Nazi's. De kinderen maakten kennis met de gruwel van werkkampen en concentratiekampen. Dit is misschien wel de zwartste bladzijde uit de geschiedenis van de mens.

De kinderen hadden intussen zoveel emoties en indrukken te verwerken gekregen dat ze zelf creatief aan de slag mochten gaan. De kinderen kregen eerst enkele gedichten te horen van leeftijdsgenoten. Deze leeftijdsgenoten hebben zelf een oorlog meegemaakt en daarover gedichten geschreven om de oorlog een plaats te geven in hun leven. Er zat bijvoorbeeld een gedicht bij van een kind dat opgesloten zat in een concentratiekamp. De kinderen maakten ook kennis met een gedicht van een kind uit Palestina. Daarna mochten de kinderen zelf een gedicht of een tekstje schrijven wat oorlog voor hen betekent. Tenslotte mochten ze hier ook een passende tekening bij maken. Uit de gedichten van de kinderen bleek dat oorlog iets is wat hen zeer erg raakt. Kinderen verlangen nog steeds naar een mooie wereld waarin de vrede de baas is. Een gebeurtenis als de tweede wereldoorlog mag nooit meer gebeuren, aan ons om daarvoor te zorgen en te bouwen aan een prachtige wereld, aldus een van de kinderen.

Meester Dieter Van Der Avoort

De heemkundekring CORSENDONCA vzw wil met deze folder haar nieuwe publicatie voorstellen.

600 jaar Brouwerijen in Oud-Turnhout

Dit boek verschijnt op 29 september e.k. en is een unieke samenvatting over de brouwerijen in ons dorp. Sinds de aanwezigheid van de priorij Corsendonk in 1393 werd er in onze gemeente bier gebrouwen. Vanaf toen zijn er hier een tiental brouwerijen geweest. De viering van 100 jaar brouwerij Keersmaekers gaf de aanzet om de hele brouwersgeschiedenis in onze gemeente op te zoeken en te bundelen. Het boek bevat een 160-tal blz. en tal van nieuwe foto's en afbeeldingen.

Verkoopprijs:

Voorintekening : €16

Na de officiële voorstelling: €19

Het boek zal worden voorgesteld op 29 september te 20 uur, in de voormalige oude brouwerij van Keersmaekers aan de Steenweg op Mol (woning rechts naast Dr. Berghs), waar 100 jaar geleden gestart werd.

Je kunt je bestelde boek vanaf 2 oktober afhalen in het 'Hofke van Chantraine' Kerkstraat 46 Oud-Turnhout.

Bestellingen kunnen gebeuren:

- ofwel door storting van €16 op rekening 646-6074380-60 van heemkundekring Corsendonca Kerkstraat 46 Oud-Turnhout *
- ofwel mits binnenbrengen van je naam en adres met het verschuldigde bedrag bij:
- Rudy Cornelis Polderstraat 57 (Oosthoven)
- Roger Van Mierlo Draaiboom 4 (centrum)
- Hugo Miguet Sprinkhaanweg 4 (Zwaneven)
- Hofke van Chantraine Kerkstraat 46 (centrum)
- Café de Sanne dorp (centrum)
- Boekhandel Schorpioentje Dorp (centrum)

**Leden van Corsendonca kunnen 1 exemplaar bestellen
aan €14**

Heemkundig werk eindigt nooit.

MEDEWERKERS GEZOCHT

Tijdens de nieuwjaarsreceptie voor verenigingen op 15 januari 2006 aangeboden door het gemeentebestuur werd de Cultuurprijs 2005 uitgereikt aan Heemkundekring Corsendonca. Na de viering van ons 25 jarig bestaan in 2005 was het toekennen van deze prijs de kers op de taart.

Maar een heemkundekring dag in dag uit draaiende houden is geen sinecure. Het is de verdienste van iedereen die tijdens de afgelopen 25 jaar heeft meegewerkt aan de uitbouw van de vereniging die Corsendonca nu is. Maar ons werk is nooit af. Daarom zijn we ook steeds op zoek naar nieuwe medewerkers.

Intussen zijn we gestart met de inventarisatie van onze collectie. Zo startten Louis Cuylaerts en Ludo Vanwuytswinkel intussen met de inventarisatie van een aantal parochieregisters. Louis zorgde er voor dat de beschikbare parochieregisters van Schoonbroek werden geïnventariseerd.

Nu willen we vanaf september elke dinsdagnamiddag van 13.30 uur tot 16.00 uur (uitgezonderd de 3de dinsdag) met een aantal medewerkers in het Hofke van Chantraine samen komen om verder te werken aan de inventarisatie van onze collectie foto's, boeken, bidprentjes, overlijdensberichten en andere documenten zodat alles toegankelijker wordt voor het grote publiek.

In de afgelopen 25 jaar verzamelden we vele meters archiefmateriaal.

Hebt u nog wat vrije tijd over en wil u deze nuttig doorbrengen neem dan vrijblijvend contact op met Rudy Cornelis op het nummer (014) 42.65.85 (na 18 uur), via e-mail: RCornelis@advalvas.be,

Kom vanaf september eens langs in het Hofke van Chantraine.

Of kom eens met ons kennismaken tijdens de vergaderingen van de Raad van Bestuur elke eerste donderdag van de maand om 20 uur. (uitgezonderd juli en augustus)

Tevens komen een aantal mensen die werken met het genealogisch programma STAM elke derde dinsdagnamiddag samen in het Hofke van Chantraine, Kerkstraat 46.

De oorlog van Jan Van Den Avoort

Deel IX

Vrijdag 1 juni 1945

Het wordt weer schoon weder vandaag. 't Zal weer goed zijn om voor eieren uit te gaan. Dit wordt gezegd als we er ieder weer een koppel bij onze boterhammen met platte kaas binnen slagen. "Eerst petatten schillen, dan kunt ge doen wat ge wilt en er moeten er ook een paar voor hout zorgen", zegt de kok. Daar ga ik en Toon voor zorgen dezen voormiddag en we beginnen dadelijk na het eten terwijl de anderen aan het petatten schillen zijn. We zijn dan zo rap vrij als de petattejassers. Het gaat er weer om voor training. We breken een oude schuilkelder af en vinden ook wat mastenboompjes die we dan kapot slagen of breken. Als we genoeg hebben ontdekt Toon in den draad, die de hof omsluit, een gat waardoor konijntjes binnensluipen. "Daar wagen we een kans aan Jan", zegt Toon en hij zoekt en vindt een draad en enkele minuten later hangt de strop klaar. Als we bij de mannen terug zijn vertelt Peeters dat Hertha, die we reeds een paar dagen niet meer gezien hebben, goed ziek is. Zo heeft Erika, waarmee hij al een paar avonden is mee uit geweest, hem gisterenavond verteld. Hertha heeft naar ons gevraagd alsook naar "Jac". En ze maken samen akkoord, Peeters en Kobus, om haar vanavond eens te gaan bezoeken. Een beetje later komt Frau Lucas vragen of we weer mee naar het veld gaan. Peeters gaat mee, wij niet. Ze vertelt nu van Hertha dat ze zwaar ziek is en 40 graden koorts heeft, en er is geen dokter, jammert ze. De Commandant stuurt hen daarvoor naar Sandau. Ze zijn besloten van maandag, als

Hertha dan nog niet beter is; er haar naar toe te rijden met een wagen. Achteraf fluistert ze, dat ze een "geslachtskrankheid" vreezen. Gevolgen van de "nachten met die Russische commandant". Een paar dorpjes verder langs de Elbe zijn reeds speciale Russische dokters aangekomen om de vrouwen daar van de vruchten der Russische beestachtigheid te doen verliezen. Daar zijn nog een 3000 Russische soldaten en iedere dag en nacht worden er nog meerdere vrouwen vergewaldigd op beestige wijze. Ook de vrouwen mogen dit dorp niet verlaten. En dat Hertha nog zo jong is en dat nu al heel haar leven gebroken is. Frau Lucas is er van onder de indruk. Wij begrijpen hun lijden volkomen en ook waarom Hertha de laatste tijd zo bleek zag. Ik dank God in stilte dat ik nooit met Hertha in aanraken ben geweest en nog meer dat ik met haar niet uit geweest ben. Wie weet?? Nu ben ik er gelukkig om en heb ook een beetje medelijden met die jonge vrouw omdat zij het zelf niet gewild heeft. Daartegen die Russen.... Wat een plaag. Na het eten gaan Toon, Miel en ik weer op stap voor eieren. Het is weer een warme dag. We nemen het op ons gemak en na een 1 ½ uur komen we in ons operatiegebied. Onderweg vinden we nog een vogelnest met eieren in een hollen boom. "Laat die eieren maar liggen", gebied Toon. "Straks hebben we er grotere en meer". Er komt een Rus voorbij gereden met paard en wagen en zijn sigaret is half op. "Hou in de gaten waar hij ze neersmijt zulle. Als hier meer Russen komen zullen we ook nog wat te roken vinden" meent Miel. Alles komt uit naar hun wens, ze vinden het "peukje" van de Rus en nog enkele andere peukjes. Aan de ingang van het dorp, dat fel stuk geschoten is, amuseren we ons nog wat op een Duits luchtafweerkanon. Het werkt nog uitstekend, alleen de loop is stuk. Rondom liggen nog vele foto's en Duitse soldatenpapieren. In de eerste

huizen die we doen is het weer niets. Op één plaats is Toon weer uit geslapen en zet die Duitsers weer op hun paardje. “We hebben maar 7 hoenders”, zegt de vrouw. “En ik heb er 9”, zegt den Toon op zijn beurt. “We zullen de Russen er eens over aanspreken”, verklaart Toon om de vrouw schrik aan te jagen. Miel en ik lachen eens en we zijn weg. “Dat wijf zit nu zelf met een ei”, lacht Toon. “Als ze zo willen liegen, kunnen wij ook wel eens wat vertellen”. De tocht gaat verder, enkele eieren hebben we al als een Rus op ons afkomt. “Das alles kwijt, “zucht Miel. De Rus wil alleen weten wie en wat we zijn. Waar we verblijven en wat we hier doen. We moeten ons paspoort laten zien. Toon heeft er geen bij en moet mee naar de commandant. Met een slag wordt onze reus veel tammer. Het zweet breekt hem uit. “Ga mee mannen”, zegt hij. “Dat we kunnen bewijzen dat we kameraden zijn”. Dat doen we ook. We praten onderweg met de Rus in het Duits wat hij een beetje verstaat. Wij willen den Toon vrij, maar niks daarvan. Wij kunnen gaan, maar de Toon moet mee. De Rus praat graag en uit ons zijn vreugde, wanneer hij zegt dat de Duitsers nu voor hen de straten moeten opruimen en afkeren. Waarmee ze dan ook volop bezig zijn. Een boer is zelfs met een eg een hele straat, waarin karsporen en tanksporen gereden zijn, effen aan ’t eggen. Bij de commandant horen we enkele minuten een lawaai en een rumoer. We vragen ons af of het tegen onze Toon is. Maar die komt al lachten terug buiten. De Commandant heeft geen tijd om mij te ondervragen. De Rus die me meegebracht heeft kreeg zelf naar zijn voeten omdat hij mij meebracht. De Commandant gaat uitrijden met zijn motor en wij moeten het dorp uit. We weten meteen dat de Commandant weg is. Waarom moeten we hem dan nog vrezen. Nu zijn we eerst gerust en we doen onze ronde verder. Overal hetzelfde gejammer. Ze moeten zelf alles

aan de Russen leveren. “Dan moeten die mannen nogal wat eieren eten”, lacht Toon. We geraken er toch aan. Op een hoeve zien we vele kiekens lopen en eenden in een vijver. Wij er op af. Toon rammelt aan een achterdeur terwijl ik al aan ’t praten ben tegen een oude vrouw. Die is erg kerieus. Ze begint te vertellen en te jammeren tegen mij dat de Russen twee kano’s van hun vijver hebben meegenomen en dat Italianen hun kiekens hebben opgegeten enz. Ze heeft geen eieren. Ze vraagt of we hier niet willen komen werken want hun werkvolk is weg en zij is maar alleen met een andere oude jonge dochter die haar zuster is. Ze gaat ze meteen roepen. “Jan”, zegt Toon. “Als ze te veel praten zonder eieren te lossen, laat ze dan doen, dan smeren we hem. We gaan geen tijd verliezen aan zulke oude dozen”! Ik antwoord hem dat ik het interessant vind. Daar komt de andere aan. Ze bekijkt ons eerst van kop tot teen. “We zijn weg, Jan”, zegt Toon. Doch die vrouw vraagt of we geen dorst hebben. Ze heeft nog melk. Dat slagen we niet af, ’t is te warm. We drinken een paar glazen melk en dan begint die kwezel tegen mij. Ze hoort niet goed en hangt met haar ogen aan mijn lippen en houdt me bij mijn keel vast. Wel heel zacht maar dat vrouwen zo iets doen wordt me toch te benauwd. Zij herhaalt dezelfde litanie als haar zuster. Ik antwoord maar met ja en neen. Het begint me hier te vervelen. Tenslotte krijgen we ieder één ei en nog een glas melk. En als we hier willen komen werken, krijgen we eten zoveel we willen. We beloven hen van terug te komen. “Maar niet voor te werken wel voor eieren en melk”, voegt Toon er op zijn Vlaams aan toe. “Ja makker”, lacht Toon. “Als een jong meisje u zo vast neemt later als die oude hier, dan staat ge er goed op. Ze had u nog maar lief vast hé. “Ik moest me inhouden van ’t lachen”, zegt Miel. “Het was precies of ze ging Jan niet meer loslaten. “Nog drie weken hé

Toon en dan heeft een jong ding me zo vast”. “Als ’t maar waar is spelen ze in de cinema”, antwoord Toon al plagend. Na weer enkele hoeves gedaan te hebben, beleven we weer iets. “Uw beurt Jan, klop maar”, beveelt Toon. Een knappe meid opent en schrikt terug. We staan alleen te gapen. Een vrouw en een man komen opdagen. De jonge meid komt ook terug. Ik leg hun de reden uit van ons bezoek. Ze kunnen er ons geen geven. Ze hebben maar enkele hoenders en geen ei te veel. De man wil meer van ons weten. Vanwaar we komen. Ik leg hem in enkele woorden ons leven in Berlijn gedurende 27 maanden uit. Hij vindt het erg. Zij moeten ook westwaarts. Zij zijn geëvacueerd uit het roergebied. Doch hij heeft spijt dat hij naar hier komen is voor de bombardementen. Nu kunnen ze misschien niet meer terug. En wat ze met die Russen beleeft hebben! Wij doen verstaan dat we dit wel weten. Alles hebben ze ons nog niet kunnen afnemen. Wacht even zegt hij. Gij zijdt dezelfde doolaards als wij. Ik begrijp jullie ook. Hij gaat naar een schuur en komt terug met een doos vlees die in de grond gezeten heeft want het zand hangt er nog aan. Beleefd geeft hij ze aan mij. Ik geef hem 20 Rijksmark. Het is vlees. De vrouw en de dochter zijn intussen binnen gegaan en als wij het af willen stappen, worden we teruggeroepen. Het meisje vraagt of we boter willen. Natuurlijk willen we dat. Boter dat betekend voor ons als goud. Dat is iets waar we nergens hebben durven naar vragen. Het is pas opgemaakte boter die voor de warmte nog in het water staat. We moeten een beetje wachten en dan krijgen we een volle bus goede boter van ongeveer één kilo. We weten niet hoe we hen moeten bedanken. “U hebt genoeg betaald voor vlees en boter”, zegt de vrouw. “En kom de volgende week maar eens terug, dan hebben we weer wel wat te veel”. Nu wordt het te straf voor ons. We zitten precies in een

paradijs, in een luilekkerland, maar met één plaag... De Russen. Want we hebben alles nog niet in veiligheid thuis. We bedanken nogmaals hartelijk deze mensen en we gaan recht naar huis en komen volgende week terug. Onderweg schieten we nog hier en daar eens binnen niet zonder moeite. Een andere vrouw die geen eieren heeft, doch onze doos met vlees ziet, geeft er ook nog een bij. We betalen ook flink hier. We moeten er uitscheiden hier, als we nog eens uitgaan steken we een lege vleesdoos onderste boven in onze zakken”, zegt Toon. “Dat brengt geluk mee voor ons”. Bij het laatste huis dat ik en Toon doe, moeten we ons versteken want de Commandant komt juist aangereden van zijn uitstapje. De vrouw begrijpt ons. Zij heeft eveneens schrik want ze kent ook de Russen en we krijgen ieder nog een flinke boterham met hesp. Nu kunnen we verder en de Miel heeft intussen nog een paar eieren ontvangen. “Gedaan voor vandaag, buit genoeg”, lacht Toon. We maken ons van de grote baan los om geen Russen te ontmoeten. Die kerels zijn té kameraadschappelijk. Ze zouden onze boter en ons vlees wel eens kunnen toe eigenen. Zonder groot gevaar komen we in de veldwegen. Daar wandelen we maar en worden eerst de eieren verdeeld. We hebben ieder 11 eieren de man. Onderweg beginnen we op den duur te praten over de meisjes waar we zoal eens mee uitgeweest zijn en kennis gehad hebben. De Miel is 28 jaar oud en hij stond op trouwen toen hij weg moest. Zijn Jozefien schreef geregeld en stuurde hem pakjes waarvan hij den tabak verkocht en het geld naar haar stuurde voor later. Ze heeft er een keuken voor gekocht heeft ze geschreven. Als nu alles nog goed is als hij thuiskomt zal hij trouwen. Hij praat verder en vertelt ons hoe hij ze vroeger plaagde en ze deed wenen ’s avonds, dan smaakte een kus dubbel. Toon heeft maar enkele zondagse en kermisliefsjes gehad.

Alleen die van Poppel, Marcella, daar zou hij misschien wel eens serieus over kunnen denken hebben, maar moest toen ook weg. Hij heeft er nog enkele malen naar geschreven. Hiermee herinner ik me nog een avond. In Berlijn moest ik gewoonlijk Toon zijn adressen schrijven en op een brief naar zijn Marcella had ik mijn adres geplaatst zonder opzet. Den Toon had het bemerkt toen hij de brief weg deed. "Hij kreeg nog geen brieven genoeg van de zijne", vertelt Toon aan Miel. Als den Toon nu thuiskomt zal hij eerst zorgen voor vast werk, liefst aan de staat en zal er dan misschien één zoeken.

"En gij Jan, leg ook maar uit aan de Miel van dat ding aan 't pannenfabriek". "Ze heeft me verschillende brieven geschreven en foto's gestuurd en als we thuis komen zullen we zien of ze woord heeft gehouden. Doch indien ze met Engelse soldaten is meegelopen heeft dan is alles uit. Ik zal eerst thuis vernemen wat ze nog is en dan tot de ontmoeting met haar komen". "Jan", zegt Toon. "Weet ge wat ge moet doen als ge getrouwd zijdt en ge er den 1ste nacht mee gaat slapen"? Niks geen aardigheid zulle maar een slimmigheid". En hij begint te vertellen. "Maken dat ge eerst in 't bed ligt dan moet zij bij u komen liggen. Dan kunt ge later altijd zeggen, ze is bij mij in 't bed gekropen". En Toon lacht zich krom. "Anders kan zij dat van u zeggen". Verder geeft Toon me nog raad voor het thuiskomen. "Ge moet het zo aan boord leggen dat zij u komt bezoeken en gij zelf haar niet eerst gaat opzoeken. Dat zijn allemaal dingen. Als het ooit af geraakt kunt ge altijd zeggen. Ze is zelf eerst afgekomen". Weer lacht Toon smakelijk om zijn raadgevingen. Ik ben akkoord met hem en verzeker hun van het zo te zullen doen als ik thuiskom. "We zullen er bang genoeg van zijn makker", zegt Toon verder "Twee jaar niets anders vastgenomen dan stalen granaten". In een grote weide zien we iets ongewoons. Tiental-

len vogels op hoge poten en lange snavels staan te kwetteren en vliegen steeds een beetje verder naargelang wij ze naderen. Dat moeten ooievaars zijn. Zoiets zien we in België niet. Toch niet in de Kempen bij ons. Een beetje verder in een weide, op zo'n 20 meter van de weg, staat een ooievaar in zijn nest te kijken. Zijn nest heeft hij geplaatst op een 2 meter hoog koe stalleken. "Willen we een gaan zien wat voor eieren die gasten hebben", vraag ik. Maar de andere makkers wijzen dit af. "God weet wat last halen we met die vogels op onze hals als we daar naartoe gaan", antwoordt de Miel. En we gaan verder. Het is al flink donker aan het worden als we thuis komen. Enkele makkers slapen reeds. De anderen begonnen reeds schrik te krijgen, bang dat ze ons hadden vast gezet. Want Bertje, Peeters, Schimmel, Verveckken en de Coolen waren naar Neukamern geweest voor eieren maar de Commandant van daar had hun te pakken en na veel gepraat mochten ze terug naar Kamern. Hun paspoort hadden ze daar moeten laten. Ze moesten die bij onze Commandant gaan terug halen wat ze juist gedaan hebben. De andere Commandant was wel degelijk bij onze Commandant komen onderzoeken of dat het wel waar was geweest wat ze hem in Neukamern hadden verteld. Wij hebben onze belevenissen rap verhaald. Ook dat we juist buiten Kamern 2 Russen te paard tegen kwamen die ons de weg naar Neukamern vroegen en of we geen andere Russische soldaat te voet hadden ontmoet. Toen beleefden we onze laatste schrik voor vandaag. Maar het waren goede Russen. Spijts het feit dat het reeds dicht bij 20 uur was en we reeds een uur over het uitgaan verbot waren. Ze wensten ons nog "Dobre Wirtschen" (goeden avond) en galoppeerden verder. Als we dit verhaald hebben gaan de meesten slapen, ook Toon. Ik en Miel moeten nog eens achter den hof zijn. Als we daar klaar zijn en terug willen gaan, jagen we een

kat op en die smeert hem recht in de strop waarmee onze Toon een konijntje wilde vangen. Het beest vliegt tegen den draad op maar hangt stevig vast. De strop is goed opgesteld. "Toon kent er wel iets van", meent Miel. Hij kan ze er zelf uit halen. En niet laten zitten want het kan de kat zijn van onze boerin en dan!!! In de schuur roepen we den Toon dat hij een balkhaas heeft gevangen. "Een balkhaas? Wat is dat", vraagt Toon al roepend terug. "Is't ne grote". Nu wordt hij door allen uitgelachen en uitgejouwd. "Een stroper die nog geen balkhaas kent"!!! Toon wordt kwaad en roept nog steeds onwetend. "Als ge dan geen vlees wilt, laat hem dan maar zitten. Ik haal hem er niet uit". De mannen barsten van het lachen. Miel en ik besluiten van de kat te zullen verlossen als we kunnen want een kat in een strop is als een duivel. Miel neemt zijn wandelstok en slaat de stropdraad over. De kat zwijmelt weg. Nu gaan we slapen. Als ik bij mijn slaappleaats aankom vraagt den Toon mij nog heel stil. "Wat voor een balkhaas het was". En als ik het hem dan verteld heb moeten de mannen beneden ons er aan geloven. "Dat ze precies niet moeten denken dat Toon geen balkhaas uit een kat kende maar dat hij eens wilde horen wat de mannen daaronder er van kende". Het duurt nog wel een half uur eer alles uiteengedaan is van die balkhaas. En dan slapen.

Inhoud

Voorwoord	Blz. 01
Oud Turnhout en zijn monumenten deel V	Blz. 05
De geschiedenis van het kaartspel	Blz . 09
Vluchtverhalen 1940	Blz .31
Kinderen en het begrip oorlog	Blz 38
600 jaar Brouwerijen in Oud-Turnhout	Blz. 42
Heemkundig werk eindigt nooit	Blz. 44
De oorlog van Jan Van Den Avoort Deel VIII.	Blz. 25

CORSENDONCA

Corsendonca

Corsendonca is het ledentijdschrift van de Oud-Turnhoutse Heemkundekring "Corsendonca". Het verschijnt viermaal per jaar en is geregistreerd onder het nummer ISSN 0779-5785.

Losse nummers zijn verkrijgbaar voor de prijs van 2,50 Euro.

Lidmaatschap

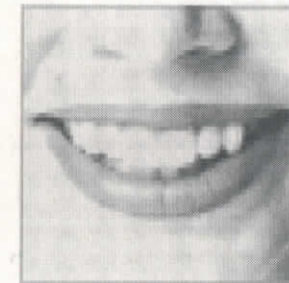
Het lidgeld bedraagt 8,50 euro per jaar. Men kan steeds lid worden door storting van dit bedrag op rekening **646-6074380-60 t.n.v. Heemkundekring Corsendonca**. U ontvangt dan niet alleen het ledentijdschrift, maar u krijgt ook steeds een flinke korting bij een nieuwe publicatie.

Contact adressen

Wim van Hout, Polderstraat. 30	tel: 014/41.65.72 e-mail: wim.van.hout@advalvas.be
Jan Sels, Draaiboom 98	tel: 014/45.18.12 e-mail: sels.jan@skynet.be
Hugo Miguet, Sprinkhaanweg 4	tel: 014/45.10.88 e-mail: miguet.hugo@pi.be
Rudy Cornelis, Polderstraat. 57	tel: 014/42.65.85 e-mail: RCornelis@advalvas.be
Leo van Hooghten, P. Dielsstraat 23	tel: 014/45.22.56 e-mail: leovanhooghten@versateladsl.be
Roger Haeseldonckx, Werkendam 142	tel: 014/41.96.08 e-mail: roger.haeseldonckx@skynet.be
Roger Van Mierlo, Draaiboom 4	tel: 0494 78 42 00 e-mail: Rvanmierlo@telenet.be

delta lloyd

BELEGGINGSADVIES

ONS DOEL, UW GLIMLACH

**KANTOOR OOSTHOVEN
POLDERSTRAAT 29
TEL. 014/41 16 35**

**KANTOOR RAVELS
KLEIN RAVELS 1
2380 RAVELS
TEL. 014/65 87 11**